

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto . . . . . K 30—
za pol leta . . . . . 15—
za četrt leta 7:50
za 1 mesec 2:50

Posamezna številka 80 vin.

Uredništvo in upravništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.

Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 20

Ptuj, 16. maja 1920

II. letnik

Političen položaj.

Komunizem je za nami. Že v starem veku so spoznali modri možje, da se ta gospodarski sistem ne more vzdržati.

Pozneje je prišel Anglež Robert Owen in drugi po velikih praktičnih preizkušnjah do ravnostnih zaključkov. V novem veku sta ustvarila znana soc. pisatelja Marks in Engels celo znanstveno stavbo glede uvedbe komu. nizma v gospodarskem življenju.

Čas je pokazal, da njune besede ne postanejo meso.

Kljub temu so se našli novi apostoli, ki so propovedovali, da bo delavski razred razlastil potom revolucije posedujoče razrede in se razdeli vse imetji — med vse zemljane.

Ta nauk je vkorakal med vojno potom Ljenina v Rusijo, kjer je spravil državo in narod v prepast. — Ljenin se mu je že odrek. Kljub temu je komunizem povzročil ravno isto nesrečo na Ogrskem — a se je tudi izživel tekom par tednov.

Pri nas v Jugoslaviji je zavel samo malo komunističen veter — a sedaj imamo mir.

Sedaj nam je treba samo delavne vlade, da bi ustvarila predpogoje za volitve, nakar bi si narod sam izbral po svoji volji zastopnike.

Več ko teden dni se že poganja dr. Vesnič, da bi sestavil novo vlado iz vseh strank, katerim je za našo državo. Regent dela sam z vsemi silami na to, da se čimprej sestavi taka močna vlada, ker je to v prid vsej državi. Pogubno za našo državo je, da se le preradi med seboj prepiramo. Mesto da bi posvečali vse svoje sile kulturnemu, gospodarskemu in socialnemu delu, za katero imamo komaj dovolj sil, tratimo svoje moči v boju za to, ktere stranke, struje in

osebe naj vladajo in izrabljajo vladno oblast v strankarske namene. To nam občutno škodi doma, škodi pa tudi med širnim svetom, ki misli, da nismo zmožni, da bi si sami uredili svojo državo.

Jadransko vprašanje se utegne rešiti tekom prihodnjih dni. Tolikokrat se je že naznanilo, da bo kmalu konec Jadranskega vprašanja. Pa dosedaj še vedno ni rešeno. Sedaj naj bi se zopet končno rešilo. Česar ni mogla dognati mednarodna konferenca v San Remo, naj bi Italija in Jugoslavija medsebojno dognali Sestati se imajo naši in italijanski delegati, ki naj skusijo najti rešitev. Naše zahteve so jasne; ali italijanska pohlepnost po naših krajih je brezobzirna.

MLADINSKA SKRB.

Že predvojni socialni pokret je obračal po amerikanskem in angleškem vzorcu posebno pozornost razvoju mladine. Prepričanje, da sta zdravo telo in zdrava pamet temelj razvitka vsakega naroda, je javnost z veliko vnemo pripravilo do doslednjega zasledovanja teh ciljev, zasebna in državna pomoč ste tekmovali v stremljenju, vzgojiti zdravi naraščaj. Posebna skrb pa je veljala onim revam, ki so osiroteli ali po vzgoji in razmerah postali zanemarjeni. Mladinska sodišča, zavodi, reforma zakonodaje in vzgoje so izdatno pospeševali to stremljenje, ki je že rodilo vidne uspehe.

Vojna doba je te uspehe mahoma uničila. Zavladala je posirovelost mladine, kakor je prej še nismo doživeli. Odsotnost očetov, brezbriznost samih mater ter varuhov, omaganje temeljnih nazorov, deloma pomanjkljivi šolski pouk so povzročili zanemarjenost, ki

naj ostane osemletna, kakor je to v Sloveniji bilo že dozdej. Ker pa bi se v ostalih delih države, kjer je bila šolska obveznost dozdej šest, pet ali celo le štiriletna, osemletna obveznost osnovne šole ne dala izvesti takoj, naj se tam za prehodno, največ desetletno dobo še pripusti nižja, recimo šestletna doba. V desetih letih se to izenači v vsej državi, kajti ravno pri osnovnem šolstvu je treba gledati na to, da šolstvo napreduje in daje narodu vedno več, ker zahtevajo to gospodarske narodne razmere. Narodno gospodarstvo se mora izboljševati, če hočemo tekmovali na svetovnem trgu, za njegovo izboljšanje pa je v prvi vrsti potrebna višja izobrazba.

Prav iz tega vzroka so potrebne nadaljevalne šole, ki naj prevzamejo strokovni pouk, t. j. da naj pripravljajo za življenje. V tej šoli stopa pouk v ozadje in prevzema njegov posel delo. V letih, ko zapusti otrok osnovno šolo, za to delo šole postane sposoben in zrel za strokovno izobrazbo. To se mora naslanjati docela na življenje in mora upoštevati mestne (obrtne in trgovske) ter podeželske (kmetiške) razmere. Zato bi morali imeti dvovrstne nadaljevalne šole: mestno, ki naj poglobi in razširi delo današnjih obrtno in trgovsko nadaljevalnih šol, in podeželsko, bi bi upoštevala poljedelstvo in živinorejo, vrtnarstvo i. pod.

Podeželska nadaljevalna šola naj bi bila

je že postajala velika nevarnost za človeško družbo. Posebno se je širila pohlepnost po tujem blagu in ob enem z državnim je skoro nastopil tudi moralni polom.

Za našo mlado državo je sedaj nastalo velevažno vprašanje, kako to nevarno bolezen omejiti in spraviti pokvarjeni naraščaj zopet v tire reda in morale. In reči moramo, da se je naša država z vso vnemo lotila tega vprašanja in vkljub vsem zaprekam dosegla že take uspehe, da smo danes najhujših skrbi rešeni.

Kratka slika državnega dela v tem smislu nam naj to pojasni.

Že v prvih mesecih naše vlade je ministrski svet na predlog ministrskega podpredsednika dr. Antona Korošca sklenil ter izdal Uredbo o ustanovitvi državnega oddelka za zaščito deco (Ur. list 11. aprila 1919) za čas, dokler ministrstvo za socialno politiko ne prevzame tega področja, z nalogom, da podpira bedno deco, v prvi vrsti vojne sirote, da skrbi za izvrševanje vseh predpisov o zaščiti življenja zdravja in napredka narodnega naraščaja.

Temu je sledil „pravilnik o ureditvi državnega oddelka za zaščito deco“, ki razteza zaščito do dovršenega 16. leta. Država prevzame do 16. leta popolnoma skrb za ono deco, ki jo varstveni sodnik proglasi za zanemarjeno.

Ob enem podrobneje določa delokrog drž. oddelka, ki v splošnem obsega statistično delo, telesno ter duševno podporo.

Določuje se osrednji urad s sedežem v Belgradu, ter 7 oblastvenih odborov, med temi pokrajinski odbor s sedežem v Ljubljani za slovensko ozemlje. Tem so podrejeni okrožni ter krajevni odbori.

Vsi odbori nastavljajo svoje poverjenike za podrobno krajevno delo.

Odredi se naprava deških domov, za

vsaj eno leto obvezna za vsakogar, ki se posveti kmetiskemu poklicu. Pozimi bi se lahko poučevalo kake tri dni na teden, poleti bi se v gotovih dobah vadila vsa različna dela umnega gospodarstva. Pouk bi se vršil v prvi vrsti na zgledno urejenih posestvih.

Obrtno ali trgovsko nadaljevalna šola mora biti obvezna za vsakega vajenca, dokler ne postane pomočnik. A tudi tu se mora premestiti pouk od večernih na podnevne ure ob delavnikih; izkušnje, ki jih imajo današnje obrtne in trgovske nadaljevalne šole, namreč kažejo, da pouk v večernih urah, ko je vajenec utrujen od celodnevne dneva, ni kaj prida, za vzgojo pa je naravnost škodljivo, da se vajenci zvečer in v noči shajajo v šolskih prostorih.

Omenjeni zakonski načrt „Prosvetnega odbora“ vsebuje točka po kateri bi oni, ki so z uspehom dovršili obvezno šolo, služili krajši čas pri kadru. Ta odredba se nam zdi pravična: oče, ki je moral zaradi obvezne nadaljevalne šole nekaj časa pogrešati sina pri delu, naj ga dobi prej od vojakov; tedaj mu bo 22 ali 23leten zalegel več, kakor bi mu zalegel s 15. ali 16. letom.

Še nekaj bi pripomnil k nadaljevalni šoli. Mislim, da je bil „Slovenski Gospodar“ tisti, ki je priporočal, naj bi namesto občin nadaljevalnih šol po osnovni šoli vzgajale

Nov šolski zakon.

Okr. šol. nadzornik Pavel Flerè.

(Konec.)

Prvo dvoje je današnja šola upoštevala, tretje pa je zanemarjala in prepustila pošolskemu življenju. Ta nedostatek se je v novejši dobi poizkušal popraviti s tem, da so delati učili razni strokovni tečajji, a ti so mogli imeti povečini le male uspehe, ker niso obiskovalci tečajev imeli potrebne predizobrazbe in ker so bili ti tečajji redki ter so sprejemali le malo število udeležencev. Dobrot takih tečajev pa morajo biti deležni vsi udje naroda, katerim so namenjeni, biti morajo tedaj splošni. Da bo mogoče doseči ta visoki cilj, je treba šolstvo urediti tako, da bo zmoglo svojo nalogo. Lansko leto se je sestel pri ministrstvu prosvete v Beogradu takozvani „Prosvetni odbor“, ki se je bavil s sestavo šolskih zakonskih načrtov. Izdelal je načrt tudi za narodno šolstvo, katero je razdelil v 1. otroška zaba-visča, 2. osnovne šole, 3. nadaljevalne šole, 4. meščanske šole. Tej razdelitvi zazdaj pritrjujemo, ker hočemo itak izvzeti le 2. in 3. t. j. osnovno in nadaljevalno šolo kot najsplošnejši. Osnovna (današnja ljudska šola)